

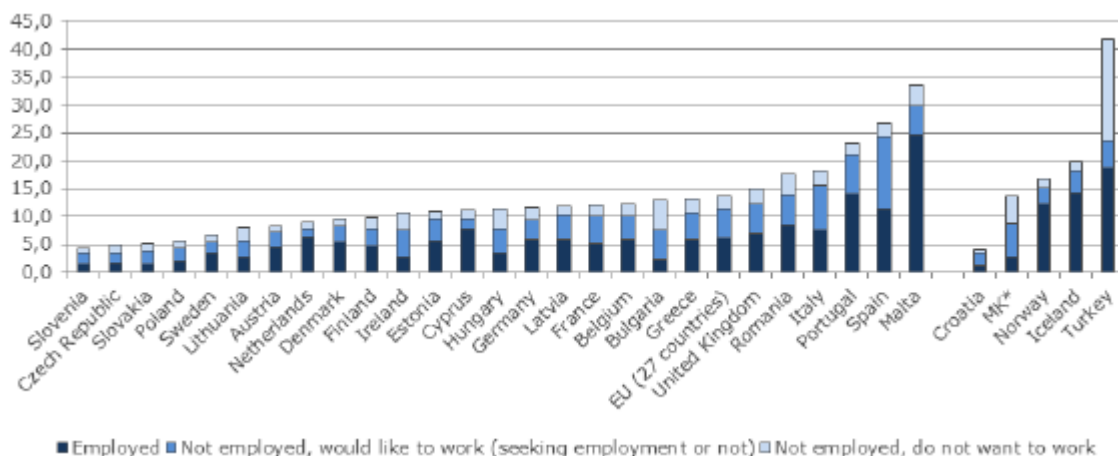
Andragoškega centra Slovenije

54. Evropski kazalniki: Mladi, ki zgodaj opustijo šolanje

Mladi (stari 18–24 let), ki opustijo šolanje, ne da bi dosegli srednješolsko ('upper-secondary') izobrazbo, so v današnji, na znanju temelječi družbi, na trgu delovne sile v bistveno slabšem položaju kot njihovi vrstniki, ogrožen pa je tudi njihov osebni in družbeni razvoj. Zanje velja tudi, da je verjetnost, da se vključijo v kasnejše oblike vseživljenjskega učenja, manjša. Njihova problematika postaja vse kompleksnejša, saj marginalizacija (tudi mladih) delavcev brez ustreznih kvalifikacij na trgu dela pospešeno narašča. Dosežena srednješolska izobrazba je namreč postala prepoznana kot minimalni pogoj za vse Evropejce, da relativno uspešno vstopijo na trg delovne sile, kjer je povpraševanje po visokih stopnjah veščin in usposobljenosti prevladujoče. Po študiji Cedefopa se je namreč število delovnih mest, za katera zadošča nižja stopnja izobrazbe, v obdobju 2000–2010 zmanjšalo za 20,4 %, predvidevajo pa nadaljnje zmanjšanje v višini 18,9 % v obdobju 2010–2020.

Pojav mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, predstavlja oviro za ekonomsko rast in zaposljivost, zato evropske in nacionalne strategije tej ciljni skupini posvečajo posebno pozornost. Kazalnik 'mladi (stari 18–24 let), katerih najvišja dosežena stopnja izobrazbe je na ravni ISCED 0, 1, 2 ali 3c - krajši program in ki v zadnjih štirih tednih pred anketiranjem niso bili vključeni v nobeno obliko izobraževanja in usposabljanja' je osnova za eno od sedmih ciljnih vrednosti ('benchmarks'), ki si jih je Evropska unija (EU) v svojem strateškem okviru [Izobraževanje in usposabljanje 2020](#) zastavila do leta 2020. Poprečni delež te ciljne skupine v populaciji 18–24 let starih v EU naj bi se do tega leta zmanjšal pod 10 % (ista ciljna vrednost je bila določena že za obdobje 2000–2010, vendar ni bila dosežena).

Slika 1: Mladi (18–24 let), ki zgodaj opustijo šolanje, 2011

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 14)

Legenda: Employed = zaposleni; Not employed, would like to work (seeking employment or not) = brezposelni, ki bi želeli delati (iščejo zaposlitev ali ne); Not employed, do not want to work = brezposelni, ki ne želijo delati

Izhodiščna vrednost tega kazalnika za EU 25 je v letu 2000 znašala 17,6 %. [Redna letna poročila Evropske komisije](#) o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja (Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training) so v obdobju 2000–

2010 prikazovala postopno izboljšanje situacije. **Monitor izobraževanja in usposabljanja** nadomešča prej omenjena poročila o napredku in v zgoščeni obliki prikazuje ključne vidike v evropskem sistemu izobraževanja in usposabljanja. Na tem mestu povzemamo informacije njegovega **poglavja 3**, ki zadeva mlade, ki zgodaj opustijo šolanje. Obenem nadgrajujemo zadnji prispevek Info-mozaike na to temo, tj. informacijo štev. **29/2010**, ki je temeljila na podatkih iz Poročila o napredku 2009.

Tabela 1: Doseženi in načrtovani delež mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, na ravni EU

	EU average		TOP Performer	LOW Performer	EU Benchmark
	2006	2011	2011	2011	2020
1. Early leavers from education and training (age 18-24)	15.5%	13.5%	4.2%	33.5%	10%

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 6)

Legenda: TOP Performer = najboljši dosežek v EU; LOW performer = najslabši dosežek; EU Benchmark = ciljna vrednost

Iz Monitorja izhaja, da je v letu 2011 po podatkih [Ankete o delovni sili](#), ki je podatkovni vir za ta kazalnik, delež teh mladih znašal 13,5 %. Tveganje za zgodnje opuščanje šolanja predstavlja nizek družbeno-ekonomski status mladih, kar velja še zlasti za priseljence. Videti je, da se države med seboj precej razlikujejo tako po absolutnem dosežku v letu 2011 kot po doseganju nacionalnih ciljev, opredeljenih v zadnjem stolpcu tabele 2.

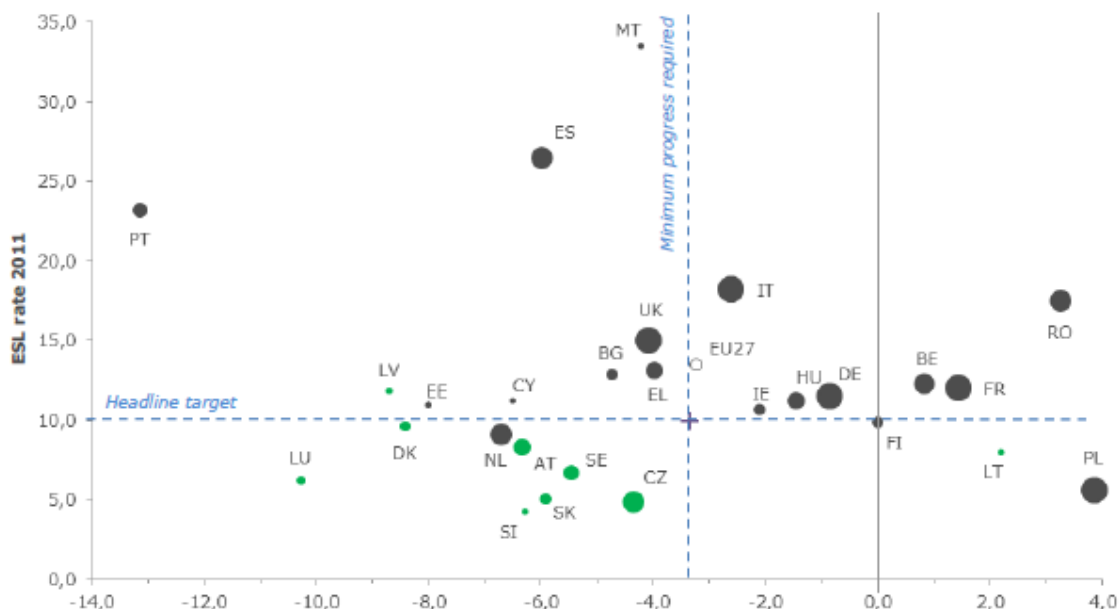
Tabela 2: Mladi (18–24 let), ki zgodaj opustijo šolanje po spolu in državi

	2006	2011			Target	
	Total	Total	Males	Females		Foreign-born (i)
EU 27 countries	15.5	13.5	15.3	11.6	24.9	< 10.0
Belgium	12.6	12.3	14.9	9.7	23.3	9.5
Bulgaria	17.3	12.8	12.0	13.7	:	11.0
Czech Republic	5.1	4.9	5.4	4.4	(10.3)	5.5
Denmark	9.1	9.6	12.1	7.0	(13.0)	< 10.0
Germany	13.7	11.5	12.4	10.6	21.9	< 10.0
Estonia	13.5	10.9	(13.1)	(8.6)	:	9.5
Ireland	12.1	10.6	12.5	8.7	15.4	8.0
Greece	15.5	13.1	16.1	10.1	44.9	9.7
Spain	30.5	26.5	31.0	21.9	41.2	15.0
France	12.4	12.0	13.9	10.2	21.9	9.5
Italy	20.6	18.2	21.0	15.2	40.2	15.0-16.0
Cyprus	14.9	11.2	15.1	8.1	21.7	10.0
Latvia	14.8	11.8	15.9	7.7	:	13.4
Lithuania	8.2	7.9	10.6	(5.0)	:	< 9.0
Luxembourg	14.0	(6.2)	(7.6)	:	:	< 10.0
Hungary	12.6	11.2	12.1	10.3	:	10.0
Malta ²³	39.9 <i>p</i>	33.5 <i>p</i>	38.9 <i>p</i>	27.6 <i>p</i>	:	29.0
Netherlands	12.6	9.1	10.8	7.2	8.7	< 8.0
Austria	9.8	8.3	8.8	7.8	19.8	9.5
Poland	5.4	5.6	7.4	3.8	:	4.5
Portugal	39.1	23.2	28.2	18.1	21.0	10.0
Romania	17.9	17.5	18.5	16.6	:	11.3
Slovenia	5.6	(4.2)	(5.7)	(2.5)	(17.3)	5.0
Slovakia	6.6	5.0	5.4	4.6	:	6.0
Finland	9.7	9.8	11.2	8.4	21.1	8.0
Sweden	8,6 <i>p</i>	6,7 <i>p</i>	7,8 <i>p</i>	5,3 <i>p</i>	11,1 <i>p</i>	< 10,0
United Kingdom	11.3	15.0	16.2	13.8	11.4	:
Croatia	(4.7)	(4.1)	(4.8)	(3.4)	:	:
Montenegro	:	:	:	:	:	:
Iceland	25.6	19.7	22.2	17.1	:	:
MK*	22.8	13.5	11.9	15.2	(27.1)	:
Serbia	:	:	:	:	:	:
Turkey	48.8	41.9	37.7	45.7	25.0	:
Liechtenstein	:	:	:	:	:	:
Norway	17.8 <i>b</i>	16.6	19.9	13.1	16.7	:

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 15)

Tudi napredek v obdobju 2008–2011 (glej spodnjo sliko) je različen. Države, ki imajo zelo visok delež te ciljne skupine, na primer Malta (33,5 %), Španija (26,5 %) in Portugalska (23,2 %), so sicer precej napredovale glede na njihova izhodišča, a morajo še naprej vlagati napore za odpravo tega pojava.

Slika 2: Razvrstitev držav po deležu mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, v letu 2011 in po napredku v obdobju 2008–2011

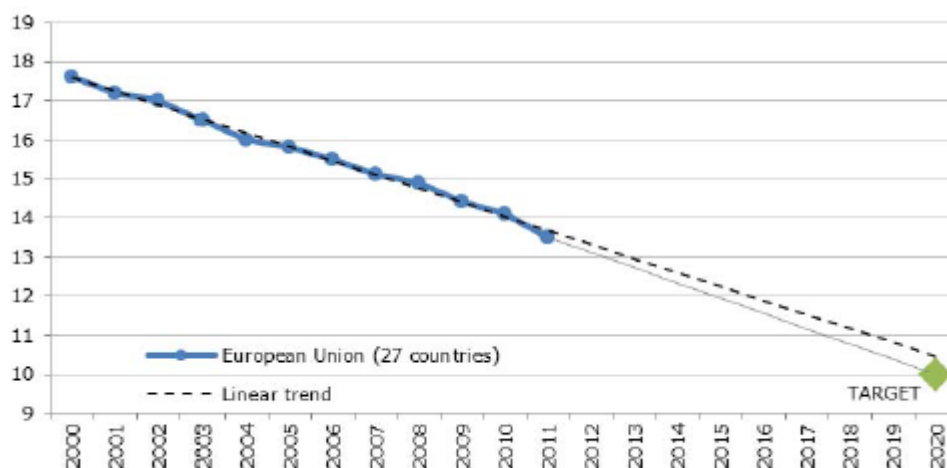

Vir: Izračuni JRC-CRELL in DG EAC, zasnovani na podatkih Eurostata.

Legenda: velikost kroga označuje velikost starostne skupine 18–24 letnikov; zeleni krogi označujejo države, ki so že dosegle svoje nacionalne ciljne vrednosti (glej tabelo 2, zadnji stolpec)

Zaskrbljivo je, da nekatere večje države še niso dosegle zastavljenih nacionalnih ciljev, imajo pa visoke stopnje mladih brez ustrezne izobrazbe, na primer Italija (18,2 %), Združeno kraljestvo (15 %), Francija (12 %). Zaznati je stagnacijo pri reševanju tega problema, ki pa je ključen za zaposljivost mladih. Ekstrapolacija dozdajšnjega trenda bi celo pomenila, da bi EU v letu 2020 spet zgrešila zastavljeno ciljno vrednost.

Slika 3: Projekcija deleža mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, do leta 2020

Vir: Izračuni JRC-CRELL, zasnovani na podatkih Eurostata.

V doseganje ciljne vrednosti 10 % oziroma manj bo treba torej vložiti še več naporov, še zlasti, če upoštevamo dejstvo, da bo delež mladih v celotnem prebivalstvu nekaterih držav upadel in se bodo spremenila razmerja med državami in njihovimi prispevki k evropskemu poprečju.

Cilji, ki so si jih države članice v zvezi z obravnavanim kazalnikom zastavile v svojih nacionalnih programih prenove, so relativno neambiciozni, zato je maja 2012 Evropska komisija nekaterim državam, ki imajo slabe dosežke ali pri katerih prihaja do povečevanja deleža te ciljne skupine, in sicer Danski, Madžarski, Italiji, Latviji, Malti in Španiji, izdala priporočila za reševanje te problematike. V splošnem pa velja, do so dejavniki tveganja za nedoseganje zastavljene ciljne vrednosti na ravni držav članic tele:

- pomanjkanje preiščenih in holističnih strategij za zmanjševanje pojava,
- oblikovanje politike brez ustreznih podatkovnih osnov (manjkajo podatki o številu mladih, ki zgodaj opuščajo šolanje, kot tudi o učinkovitih pobudah, ki naslavljajo in rešujejo ta problem),
- nezadostna preventiva in zgodnja intervencija tako na sistemski ravni kot na ravni posameznih šol; parcialne rešitve, t.i. *druge priložnosti*, ne zadoščajo za izkoreninjenje pojava.

Pomembno vlogo pri tem ima sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja; treba je povečati njegov ugled, zmanjšati pojav osipništva na tem področju, obenem pa tistim, ki opustijo splošno izobraževanje, omogočiti lažji prehod v poklicno izobraževanje in usposabljanje. Evropska komisija je 28. junija 2011 izdala [Priporočila Sveta o politikah za zmanjševanja osipa](#), oblikovala posebno delovno skupino predstavnikov držav članic, ki se ukvarja z izboljševanjem zgoraj navedenih pomanjkljivosti, ter zagotovila sofinanciranje teh prizadevanj iz Evropskih strukturnih skladov in evropskih izobraževalnih in raziskovalnih programov.

Kot je razvidno iz Tabele 2 in Slike 2, dosega **Slovenija** pri tem kazalniku zavidljive uspehe (4,2 % v letu 2011, podobno pa tudi v prejšnjih letih), vendar je **iz primerjav izvzeta**, ker podatki zaradi premajhnega vzorca v Anketi o delovni sili niso zanesljivi. Natančnejših nimamo niti na nacionalni ravni, zato za našo državo velja, da bi bilo potrebno vzpostaviti ustrezen sistem zajemanja podatkov. Verjamemo namreč, da je število mladih, ki na različnih stopnjah šolanje neuspešno končajo, vendarle problem, s katerim bi se morali spopasti tako na ravni šolskega sistema kot tudi sistema izobraževanja odraslih, ki tej ciljni skupini lahko zagotovi t.i. *drugo priložnost*.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes (Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate) http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_en.pdf
- Education and Training Monitor 2012 (Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012) http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw373_en.pdf
- Rethinking Education – Country analysis http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw377_en.pdf
- Priporočila sveta o politikah za zmanjševanje osipa, 28. junij 2011, (2011/C 191/01) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:SL:PDF>
- Predlog Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji 2012–2020 (delovno gradivo ACS)

- Renewed European Agenda on Adult Learning (Prenovljeni evropski program za učenje odraslih) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:SL:PDF>
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010, Uradni list RS, št. 70/2004
- Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) (2009/C 119/02) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>);
- Sklepi Sveta z dne 25. maja 2007 o skladnem okviru kazalnikov in meril za spremljanje napredka pri doseganju lizbonskih ciljev v izobraževanju in usposabljanju <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:311:0013:0015:SL:PDF>